

**T
d**

TĚŠÍNSKÉ
divadlo
NOSITEL CENY ANTONÍNA ZÁPOTOCKÉHO

JAN PAWEŁ GAWLIK

Z K O U Š K A

TĚŠÍNSKÉ DIVADLO
NOSITEL CENY A. ZÁPOTOCKÉHO
SEZÓNA 1983–1984

UMĚLECKÝ ŘEDITEL
JOSEF WIERZGOŇ

UMĚLECKÝ ŠEF ČESKÉ SCÉNY
ILJA RACEK

DRAMATURG
PhDr. SVATAVA CRLÍKOVÁ

Jan Paweł Gawlik ● Narozen 1924 ● Divadelní kritik, publicista, spisovatel, dramatik ● Do roku 1981 ředitel a umělecký šéf Teatru Staro-rego v Krakově ● Dnes ředitel Teatru Dramatycznego ve Varšavě ● Debutoval jako publicista v roce 1948 ● Je autorem mnoha črt, divadelních kritik, publicistických článků ● Ale také mnoha současných divadelních her s morálně psychologickou tematikou ● Jeho dramata (Portrét, Volba a jiné) uvedla čttná polská divadla v Katovicích, Krakově, Lodži a jinde ●

JAN PAWEŁ GAWLIK

ZKOUŠKA

PŘEKLAD ● JAROSLAV SIMONIDES

REŽIE ● HUGO DOMES j. h.

SCÉNA ● VÍTĚZSLAV FEJLEK j. h.

KOSTÝMY ● DANA HÁVOVÁ

ASISTENT REŽIE ● JAROSLAV BELHOVSKÝ

HUDEBNÍ SPOLUPRÁCE ● BRONISLAV LIBERDA

PŘEDSTAVENÍ ŘÍDÍ ● RENATA BARTOSZOVÁ

KONTROLA TEXTU ● ZITA HLOCHOVÁ

ZVUKAŘ ● ROBERT DRAGLEVICZ

PREMIÉRA DNE 21. LEDNA 1984
V 17.30 HODIN V ČESKÉM TĚŠÍNĚ

OSOBY A OBSAZENÍ:

KRISTINA CHLEBOVSKÁ, PROFESORKA ● SAŠA KUDROVÁ

ŘEDITEL MAZUR ● JAROSLAV BELHOVSKÝ

EKERMANOVÁ

ZEMÁNKOVÁ

SOLECKÁ

BERDYŠÁKOVÁ

LEVANDOVSKÁ

PUŽIŇSKÁ

MARTIN ZVARYČ

CHMURA

MALAVSKÝ, TAJEMNÍK STRANY ● JOSEF ŽÁČEK

MALAVSKÁ, JEHO DCERA ● IVANA WOJTYLOVÁ

INSPEKTOR PSTRONG ● MIROSLAV BRZOBOHATÝ

STUDENTI ● HELENA CHOTOVÁ, LIBOR BASELIDES

ŠKOLNÍK ● ALEŠ MORÁVEK

PROFESORSKÝ SBOR

● ZDISLAVA BOHUSLAVOVÁ

● EVA STRUPPLOVÁ

● KRISTINA HANUSOVÁ

● LUDMILA KUŽELOVÁ

● EVA SNÁŠELOVÁ

● VERONIKA BOROVCOVÁ

● ALEXANDR POSTLER

● ZDENĚK KRULIKOVSKÝ

DEKORACE, VLÁSENKY A KOSTÝMY VYROBILY DÍLNY TD POD VEDENÍM A. BARTO-
SZE, S. DOSTÁLA, K. MOLISCHE, H. BUJÁKOVÉ ● JEVIŠTNÍ MISTR B. SCHWARZ ●
VLÁSENKY G. JANÍČKOVÁ, M. DOSTÁLOVÁ ● SVĚTLA V. ZAMARSKI, R. STYSINSKI ●
REKVIZITY D. KOTIŠOVÁ

Maturita? Zkouška dospělosti? Dostatečně? Nedostatečně? Znamka? Slovo? Hod
Čin? Maturita? Zkouška dospělosti? Dostatečně? Nedostatečně? Znamka? Slovo
nota? Čin? Maturita? Zkouška dospělosti? Dostatečně? Nedostatečně? Znamka?
o? Hodnota? Čin? Maturita? Zkouška dospělosti? Dostatečně? Nedostatečně? Z
? Slovo? H_dnota? Čin? Maturita? Zkouška dospělosti? Dostatečně? Nedostate
namka? Slovo? H_dnota? Čin? Maturita? Zkouška dospělosti? Dostatečně? Nedos
čně? Znamka? Slovo? H_dnota? Čin? Maturita? Zkouška dospělosti? Dostatečně
ostatečně? Znamka? Slovo? H_dnota? Čin? Maturita? Zkouška dospělosti? Dost
ě? Nedostatečně? Z_namka? Slovo? H_dnota? Čin? Maturita? Zkouška dospělosti
tatečně? Nedostatečně? Znamka? Slovo? H_dnota? Čin? Maturita? Zkouška dosp
i? Dostatečně? Nedostatečně? Znamka? Slovo? H_dnota? Čin? Maturita? Zkouška
pělosti? Dostatečně? Nedostatečně? Znamka? Slovo? H_dnota? Čin? Maturita?
ka dospělosti? Dostatečně? Nedostatečně? Znamka? Slovo? H_dnota? Čin? Matur

OD AUTORA

Zkouška – napsaná již dosti dávno, v roce 1964 – vznikla z fascinace nad stálým opakováním určitých otázek a situací, na které naráží člověk ve svém životě. Otázek, které nejsou vždy snadné, a proto je tak důležité na ně odpovídat. Je nutné na ně hledat odpověď, jestli chceme brát sami sebe vážně a jestli spojujeme vnitřní vyspělost s pocitem odpovědnosti za směřování a smysl našich činů.

Jsou to činy, které vyplývají z nutnosti volby. Tyto činy pak určují náš vztah k základním etickým hodnotám – jako jsou pravda, čestnost, poctivost. Charakteristickým rysem těchto hodnot je obecnost. Jejich vlastností je pak naproti tomu libovolnost jejich výkladu. Je to právě tato libovolnost v jejich chápání, která vytváří také jeden z důležitých rozdílů mezi lidmi. Přetrvává tu přes neúprosný řád času i zákony dějin. Stává se všeobecnou vlastností lidského rodu. Je zdrojem častého nepokoje člověka, zapleteného od nepaměti do sítě dilematu. Neustálé napětí – všeobecné a udivující svou životností – které existovalo a dodnes existuje mezi pravdou a polopravdou, mezi normou a úchylností od ní, mezi poctivostí a znevažováním vlastní odpovědnosti a z toho plynoucími skutky, živilo s úspěchem mnohá pokolení dramatiků. Už od starověku se tento princip dramatického napětí objevuje v každé následující epoše divadla, v každé formaci kultury, takže není nic divného na tom, že i dnes po něm dramatikové sahají a čerpají z jeho trvalé životnosti a síly.

Je to vždy volba menšího zla. Nebo – chcete-li – většího dobra. Dobro je nejčastěji představováno v podobě nemateriálních, abstraktních hodnot a střetává se s materiálními statky, které se ztotožňují s prospěchem, pohodlím, blahobytem, v krajních případech dokonce se životem.

Motiv Antigony se tak stal univerzálním motivem naší kultury, jedním ze základních lidských archetypů. Mění se pouze motivace, podstata zůstává stejná. Mění se prostředí a historické detaily, jazyk a zvyky, nezměněna zůstává však ta nutnost volby, která nás beze zbytku určuje, protože se při ní rozhodujeme mezi základními morálními hodnotami.

Zajímá mě tato vazba, to spojení univerzálnosti otázek, nikdy nezestárnoucích, s jejich soudobým prověřováním, spojení každodenního života s nejdůležitějšími archetypy kultury.

Jakou mají dnes podobu? Za jakých okolností probíhají? Jaká je jejich síla a jaká je naše potřeba klást si etické otázky a odpovídat na ně. Jaká je – jinak řečeno – morální citlivost naší doby? Jakou šanci na přežití by měla Antigona dnes, kdyby žila v bytové jednotce na sídlišti, a jakou by měla možnost volby? Co se s námi děje, když se rozhodujeme mezi okamžitým užitekem, který se rovná také „svatému klidu“, a potřebou postavit se na určitou stranu. A co když je to navíc spojeno s rizikem „nepotřebného“, nedejbože vážného konfliktu? Dnes. U nás. Pro nás. Kvůli nám.

Zkouška je pokusem položit podobné otázky na divadelní scéně. Pokusem navodit určitou současnou situaci, snad trochu směšnou, ale míněnou spíše vážně, v níž se roztáčí bez pardonu tvrdá a aktuální hra. Je pokusem o vykreslení alternativ volby, vyžadující si věcné odpovědi a burcuující k přemýšlení. Myslím, že to bude nejčastěji přemýšlení o mezích kompromisu, o právu na vlastní – i když pro jiné nepříjemné – stanovisko.

Možná se někdo zamyslí nad psychickou kondicí dívky, která je zapletena v dilematu hry. Někdo si připomene ten sídlištní byt právě ve chvíli, kdy někdo jiný bude hledat odpověď na otázku, proč se to k čertu hraje, když je to stará známá věc a přes sliby autora tam přece není nic k smíchu. Nechci znevažovat ani tento úhel pohledu. Jistě je to stará věc. A skutečně není k smíchu. Tato skutečnost ve mě vzbuzuje něco jako pocit viny vůči těm z diváků, kteří radost a zábavnost divadla staví nad jeho skromnější sdělovací úlohu. Přesto i takové divadlo, které rezignuje na své právo na živelnou zábavu a touží být pro jednu pouze výrazem každodennosti, má své příznivce. Protože jsem vychován v jeho tradici a úloha současného divadla mi není tak zcela cizí, zvu vás přes to všechno na společné dvě hodiny do divadelního sálu.

Ať je mi také dovoleno dovolávat se nesměle praxe mnoha skvělých dramatiků, kteří v takových případech prozíravě prosili o pochopení. Samozřejmě – pro autora.

Jan Pawel Gawlik

Saša Kudrová (učitelka Kristina) ▶

◀ Scéna ze zkušebny

◀ Saša Kudrová (učitelka Kristina)
a Jaroslav Belhovský (ředitel Mazur)

Ivana Wojtylová (studentka Malavská) ▶
a Saša Kudrová (učitelka Kristina)

**Těšínské divadlo. Sezóna 1983–
–1984. Redakce PhDr. Svatava
Crlíková. Fotografie Wladyslaw
Wojnar. Obálka a grafická úpra-
va Wladyslaw Cejnar. Vytiskl
TISK, knižní výroba, n. p., Brno,
závod 3, Český Těšín. Stočky MTZ
Ostrava. Veškerá práva k provo-
zování tohoto díla zastupuje Dí-
LIA Praha. Cena 2,- Kčs**